

Vastaus kuntalaisaloitteeseen: Sääksjärven uuden osayleiskaavan tulee huomioida nykyiset asukkaat ja luonto

Yhdyskuntalautakunta 02.10.2024 § 141
392/10.02.02/2024

Valmistelija yleiskaavoittaja Sini Suontausta

Lempäälän kunta on saanut *Sääksjärven uuden osayleiskaavan tulee huomioida nykyiset asukkaat ja luonto* -kuntalaisaloitteen 19.4.2024 ja sen on allekirjoittanut 242 henkilö, joista 106 on lempääläisiä ja 136 muiden kuntien asukkaita.

Väestötavoite ja juna-asema

Aloitteessa kyseenalaistetaan Sääksjärven osayleiskaavaluonnoksessa esitetty kasvutavoite ja aloitteen tekijät esittävät, että Sääksjärveä kehitetään maltillisemmin nykyiset asukkaat ja luonto huomioiden.

Vastauksena voidaan todeta, että Sääksjärven osayleiskaavaa on muutettu kaavaluonnoksen jälkeen niin, että kaavaehdotus ottaa paremmin huomioon asukkaille tärkeät virkistysalueet ja luontoarvot. Kuitenkin Sääksjärven osayleiskaavan keskeisinä tavoitteina on kehittää Sääksjärvestä merkittävä palvelu- ja raidekeskus. Sääksjärven keskustaa kehitetään uuden juna-aseman myötä kaupunkimaisemmaksi ja tiiviimmäksi. Kaikkia uusia tavoiteltuja asukkaita ei saada mahtumaan nykyisen keskustan alueelle, joten osayleiskaavalla on osoitettu uusia asuinalueita Lehtivuoreen, Birgitanmetsään ja Röstinmäkeen.

Väyläviraston ohjeen *Uudet junaliikenteen seisakkeet (36/2019)* mukaan kaupunkiseudun lähijunaliikenteen on tarkoitus tarjota nopea ja vuoroväliltään tiheä (vähintään 2 vuoroa tunnissa) joukkoliikenteen runkoyhteys kaupunginosakeskustojen välillä. Lähijuna soveltuu reiteille, joilla matkustajamäärät ovat suuria. Lähijunaseisakkeiden tulee sijaita keskeisillä paikoilla kaupunkirakenteessa, jotta ne ovat helposti saavutettavissa kävellen, pyöräillen ja joukkoliikenteellä. Myös henkilöautojen toimivat liityntäyhteydet tukevat liikennejärjestelmän toimivuutta, kun kaupunkiseudun reunoilla asuville ihmisille tarjotaan mahdollisuus käyttää junaa osana matkaketjua. Kaupunkiseudun lähijunaliikenteen seisakkeen arviointikriteerinä on, että 2,5 km säteellä tulee olla vähintään 10 000 asukasta/työpaikkaa tai kaavoitettu maankäyttöä vähintään 10 000 asukasta/työpaikkaa. Sääksjärvellä on 2,5 km etäisyydellä tulevasta aseman paikasta 4250 asukasta (2018) ja 1650 työpaikkaa (2015). Eli alueelta puuttuu 4100 asukasta/työpaikkaa, jotta kriteerit täytyisivät.

Pirkanmaan ja kaupunkiseudun väestösuunnitteiden perusteella voimme arvioida, että Lempäälässä tulee varautua 6 106–6 810 väestönkasvuun vuoteen 2040 mennessä. Sääksjärven osayleiskaavassa on väestötavoitteeksi otettu Lempäälän strategisen yleiskaavan määrittelemä tavoite, mikä toisi Sääksjärvelle n. 4000 uutta asukasta. Tämä olisi kaksikolmasosaa Pirkanmaan ja kaupunkiseudun väestösuunnitteiden Lempäälän väestönkasvusta. Ottaen huomioon mm. kuntakeskukselle ja nauhataajamalle asetetut väestötavoitteet, Sääksjärvi tuskin saavuttaa tavoitteena olevan 4000 uutta asukasta 2040 vuoteen mennessä.

Kuntastrategian mukaisella 1 % väestönkasvulla Lempäälän väestö kasvaisi vuoteen 2050 mennessä n. 8 220 uudella asukkaalla. Tähän kasvutavoitteeseen voidaan hyvin sisällyttää Sääksjärven väestötavoite 4000 asukasta ilman, että se tarkoittaisi koko Lempäälän tulevan kasvun sijoittumista Sääksjärvelle. Siksi kaavan tavoitevuodeksi on asetettu 2050.

Sääksjärven osayleiskaavan aluevaraukset mahdollistavat karkealla laskentatyylillä n. 6000 uutta asukasta. Kuitenkin on hyvä ottaa huomioon, että Sääksjärven osayleiskaavalla suunnitellaan ja varataan alueita myös kauemmaksi tulevaisuuteen, jotta alueen kokonaisuus ja rakenne voidaan kerralla suunnitella toimivaksi ja viihtyisäksi ja jotta kaikki alueelle asetetut tavoitteet saadaan täytettyä. Aluevarauksilla varmistetaan myös tulevaisuuden suunnitteluvara. Lempäälän maapoliittisen ohjelman mukaisesti kunta pyrkii vapaaehtoisin kaupoin ostamaan alueet omistukseensa ennen niiden asemakaavoittamista, mikä luo epävarmuutta alueiden toteuttamisen järjestykseen ja aikataulutukseen. Siksi asuinalueita on osoitettu enemmän kuin asukastavoite edellyttäisi, jotta voidaan varmistua siitä, että saadaan kaavoitettua tulevalle väestönkasvulle riittävästi tilaa. Toteutumattomat alueet ovat talousmetsäalueita, joita voi jokamiehenoikeuksin käyttää virkistykseen.

Pääradan länsipuolinen alue

Aloitteessa puolustetaan Lempäälän ja Pirkkalan välisen laajan metsäaluetta ja sen luonto- ja virkistysarvoja ja siinä ehdotetaan, että pääradan länsipuolisilta alueilta poistetaan kaikki kaavamerkinnot, jotka sijaitsevat Lempäälän ja Pirkkalan välisellä metsäalueella. Jos näin tehtäisiin, Sääksjärven osayleiskaava ei täyttäisi sille asetettuja tavoitteita mm. palvelu- ja raidekeskustan, uusien asuinalueiden ja yritysalueiden osalta.

Sääksjärven osayleiskaava-alueelle on laadittu lain edellyttämät riittävät selvitykset luonnonarvojen osalta ja todetut arvot on otettu huomioon kaavaehdotuksessa. Alueen virkistysarvot on pyritty ottamaan paremmin huomioon kaavaehdotusvaiheessa: virkistysalueiden laajuutta, yhtenäisyyttä ja kytkeytyvyyttä toisiinsa on parannettu. Lisäksi alueelle on laadittu virkistysvisio, missä on hahmoteltu merkittävän Birgitan polun linjausta mm. Sääksjärven keskustan alueella, latureittien sijainteja ym. Visiossa on alueelle esitetty enemmän virkistystoimintoja kuin niitä nyt siellä on. Ja pääosin nykyiset reitit ja laavut säilyvät ennallaan.

Lehtivuori

Aloitteessa ehdotetaan, että parempi sijainti uudelle asuinalueelle Lehtivuorella on Ruskontien varrella, niin että se ei enää sijoittuisi Paunun asuinalueen jatkoksi jättäen Lehtivuoren lähimetsäalueen nykyisten ja uusien asukkaiden naapuriin. Aloitteessa painotetaan Lehtivuoren lähivirkistysalueen tärkeyttä Paunun asuinalueen asukkaille.

Lempäälän tavoitteet Lehtivuoren maankäytön osalta eivät ole muuttuneet 30 vuodessa. Lehtivuoren alueelle on osoitettu uusi asuinalue jo nykyisin voimassa olevassa yleiskaavassa, mikä on saanut lainvoiman 13.12.1995. Sääksjärven osayleiskaavassa päivitetään alueen suunnitelmia maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä selvityksillä, joiden perusteella alueelta on löytynyt uusia luonnonarvoja, mitkä pystytään ottamaan nyt huomioon. Lehtivuoren ja Paunun asuinalueet sijaitsevat yli 1 km kävelyetäisyyden päässä asemalta. Suurimmalla osalla asiakkaista liityntäkulkutapa junalle tulee olemaan muu kuin kävely. Joukkoliikennepalvelun järjestämiseen näiltä alueilta Sääksjärven asemalle

on ilmeinen tarve. Lehtivuoren alueen kokoojakatu on hyvä ja mahdollistaa Lehtivuoren ja Paunun alueiden palvelemisen samalla joukkoliikennelinjalla kustannustehokkaasti. Yleiskaavassa osoitettu Lehtivuoren järvenrantaa saakka ulottuva virkistysalue on yli 40 hehtaarin kokoinen alue, mikä palvelee vielä hyvin virkistysalueena nykyisille kuin uusillekin asukkaille.

Yleiskaavan sisältövaatimukset

Aloitteen mukaan Sääksjärven osayleiskaava ei huomioi riittävästi Maankäyttö- ja rakennuslain 39§ mukaisia sisältövaatimuksia. Sääksjärven osayleiskaavassa on huomioitu lain edellyttämällä tavalla sisältövaatimukset:

Yhdyskuntarakenteen ekologinen kestävyys, mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön kannalta kestäväällä tavalla

- Tampereen seudun kasvu oli viime vuonna ennätysnopeaa ja seutu vetää puoleensa niin yrityksiä kuin asukkaita myös Suomen ulkopuolelta. Tampereen seudulla on suunniteltu alueen hallittu kasvu ja kehitys pitkäjänteisesti Pirkanmaan maakuntakaavalla 2040 ja Tampereen seudun rakennesuunnitelmalla 2040. Pirkanmaan maakuntakaavassa yhdyskuntarakenteen kasvun painopiste on sisäänpäin eli nykyisen rakenteen täydentämisessä. Kaikkea kasvua ei kuitenkaan ole mahdollista sijoittaa nykyiseen rakenteeseen, joten maakuntakaava sisältää myös uusia avauksia yhdyskuntarakenteellisesti hyvillä sijainneilla. Kasvun suunnaksi on valittu eteläinen Helsinki-Hämeenlinna-Tampere-vyöhykkeen suunta, jotta kasvu saadaan sijoittumaan yhdyskuntarakenteen kannalta edullisille alueille. Suunnitelmien mukaisesti Lempäälän, Pirkkalan ja Tampereen kuntarajan ympäristöön tavoitellaan VT3 oikaisua ja sen yhteyteen uusia laajoja työpaikka-alueita sekä 2-kehää välille Pirkkala lentoasema- Sääksjärvi ja Sääksjärven aluekeskuksen kehittämistä. Myös Lempäälän kuntastrategian 2030 mukaisesti strategisena painopisteenä on Sääksjärven alueen kehittäminen elinvoimaiseksi.
- Valtatien 3 oikaisu ja muut alueen suunnitelmat laajentavat ja suuntaavat seudun kaupunkirakenteen kasvua hallitusti keskeiselle ja edulliselle alueille ekologisesti kestäväällä tavalla. Ne edistävät kestäväää alueidenkäytön suunnittelua, mikä parantaa yhteiskunnan toimivuutta, rakennetun ympäristön laatua ja ihmisten arjen sujuvuutta. Uudet väylät vahvistavat kaupunkiseudun keskusalueiden verkostoa ja niillä on merkittävä vaikutus Sääksjärven alueen kehittämiseen aluekeskukseksi ja liikenteelliseksi solmukohtaksi. Aluekeskustamainen kehitys edellyttää myös palveluiden läheisten metsäalueiden rakentamista, jotta saadaan riittävä asukas pohja tulevalle juna-asemalle.
- Valtatien 3 oikaisun ja 2-kehän varrelle suunnitellulla maankäytöllä turvataan seudun tulevaisuuden yritystonttivaranto ja sen kehitys. Pirkanmaan maakuntakaavassa, Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelmassa ja Sääksjärven osayleiskaavaehdotuksessa (23.2.2024) valtatie 3 oikaisun varrelle sijoitetut yritys- ja työpaikka-alueet ovat merkittäviä, joiden kautta syntyy aivan uusi keskittymä tukemaan Lempäälän ja Tampereen kaupunkiseudun monipuolista yritysraentamista. Alueet tulevat olemaan valtatie 3 oikaisun ja 2-kehän rakennuttua erittäin hyvin saavutettavissa niin seudullisesti kuin valtakunnallisestikin. Kaikkienensa alueille sijoittuu puolet Lempäälän tulevaisuuden yritystonttivarannosta (5000–7500 työpaikkaa).

- Sääksjärven aseman myötä alueen joukkoliikenneyhteydet paranevat merkittävästi. Asemasta kauemmaksi sijoittuvien alueiden bussilinjaston suunnittelua on tehty alustavasti, mitä tulee jatkaa asemakaavavaiheessa. Jalankululle ja pyöräilylle on yleiskaavassa osoitettu runkoyhteydet kokoojakadun varsille sekä muutama näitä täydentäviä suurempia reittejä suoraan aseman suuntaan mm. uusilta asuin- ja työpaikka-alueilta.

Mahdollisuudet terveelliseen elinympäristöön ja ympäristöhaittojen vähentämiseen

- Sääksjärven osayleiskaava ei altista nykyisiä eikä uusia asukkaita enempää ympäristöhäiriöille kuin tälläkään hetkellä. Tilanne voi jopa parantua paikoitellen, kun liikennemäärän jakautuessa kahdelle väylälle yhden sijaan vähentää liikennemelu nykyisen valtatie 3 varrella.
- Puskaisten oikaisun osuudella oikaisun liikenne luo alueelle uuden merkittävän melulähteen, joka muuttaa alueen äänimaisemaa. Jatkosuunnittelussa on mahdollista osoittaa vt 3 oikaisun yleissuunnitelmaratkaisua enemmän melusuojausta meluestein esimerkiksi silloille, joilla virkistysreitit alittavat valtatie. Kehä 2 liikennemäärät ovat verrattain alhaisia ja ajonopeus on merkittävästi oikaisua matalampi. Näin ollen kehä 2 ei ole erityisen merkittävä melulähde. Uuden linjauksen liikennemääriin perustuvan ilmanlaadun suositusvyöhykkeen sisäpuolelle ei kuitenkaan sijoitu asuinrakennuksia, lomarakennuksia tai herkkiä kohteita lukuun ottamatta linjauksen liittymäaluetta nykyiseen tieverkkoon Lempäälän päässä. 2-kehän suositusvyöhykkeen sisäpuolelle ei sijoitu sellaisia asuinrakennuksia, lomarakennuksia tai herkkiä kohteita, jotka eivät jo nykyisellään sijoittuisi valtateiden 3 tai 9 tai Tampereentien tieliikenteen päästöjen vaikutusalueelle. Autoliikenne ei aiheuta merkittävää tärinää.

Maisema ja luonnonarvojen vaalimiseen ja virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

- Radan länsipuolisille uusille rakentamiseen osoitetuille alueille tai liikenneväylien kohdille ei sijoitu valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti arvokkaita maisema-alueita.
- Yleiskaavaa varten on laadittu yleiskaavatasoiset luontoselvitys, linnust selvitys ja sen täydennys sekä hajuheinän seuranta ja hydrologinen tarkastelu. Lisäksi on laadittu alueen vesitalouden osalta pienvesiselvitys ja hulevesiselvitys. Näiden selvitysten tulokset on huomioitu yleiskaavaratkaisussa, niin että alueella todetut arvot turvataan.
- Yleiskaava-alueen virkistysalueiden riittävyteen on kiinnitetty huomiota ja niiden laajuutta, yhtenäisyyttä ja kytkeytyvyyttä toisiinsa on parannettu. Lisäksi alueelle on laadittu virkistysvisio, mikä osaltaan antaa suuntaviivat alueen virkistyksen kehittämiseen.

Luonnonsuojelulain vaatimukset

Aloitteessa väitetään, että Sääksjärven osayleiskaava on ristiriidassa luonnonsuojelulain 11 §:n mukaista määräysten kanssa. Yleiskaavaa laadittaessa noudatetaan maankäyttö- ja rakennuslakia, missä vastaava lain kohta on § 39: yleiskaavaa laadittaessa on puolestaan otettava huomioon mm. yhdyskuntarakenteen ekologinen kestävyys sekä maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen. Kuten edellisessä kappaleessa on todettu Sääksjärven osayleiskaava täyttää Maankäyttö- ja rakennuslain 39 § mukaisen sisältövaatimukset.

Maa-aineslupapäätöksen lausunto 2016

Lempäälän kunta on antanut alueelle haettuun louhoshankkeeseen maa-aineslupapäätöksen lausunnon vuonna 2016. Lausunto on annettu ennen kuin Pirkanmaan maakuntakaava on tullut voimaan 8.6.2017 ja ennen kuin Sääksjärven osayleiskaavatyö on laitettu vireille 24.5.2017. Lausunnossa kunta on nostanut esiin Birgitan polkureitistön ja alueen muu virkistysellinen merkittävyys sekä ekologisen verkoston, mikä on otettu huomioon myös Pirkanmaan maakuntakaavassa ja Sääksjärven osayleiskaavassa. Maakunta- ja yleiskaavoituksen myötä alueen maankäytölliset tavoitteet ovat tarkentuneet ja virkistuksen rinnalla on myös muita tavoitteita.

Lisätietoja: yleiskaavoittaja Sini Suontausta, puh. 041 730 2523

Esittelijä	Yhdyskuntajohtaja
Päätösehdotus	Yhdyskuntalautakunta esittää kunnanhallitukselle, että se hyväksyy selostusosan mukaisen vastauksen kuntalaisaloitteeseen ja toteaa asian loppuun käsitellyksi.
Päätös	Yhdyskuntalautakunta hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.
Otteet	Aloitteen vastuhenkilö